

Carbó, acer i cervesa: aquesta és la identitat del Borussia Dortmund

El Barça juga avui a la Champions contra els representants de la capital de la regió del Ruhr, símbol de la puixança industrial alemanya i que té en la història minera els seus símbols

L'estadi del Borussia agraeix als "camarades" de les mines la seva contribució al desenvolupament i a la identitat de la regió del Ruhr | bvb.de

La llegenda explica que la samarreta del Borussia Dortmund és un fidel reflex de dos dels elements que millor defineixen la personalitat de la regió del Ruhr. Així doncs, segons certa creença popular, el groc del seu uniforme representaria la cervesa, el beuratge alemany per excel·lència, mentre que el negre que l'acompanya simbolitzaria el carbó, la matèria que ha marcat la història contemporània d'aquest territori fins al punt de convertir-lo en un dels principals motors industrials d'Europa. *Se non è vero, è ben trovato*, que dirien els italians.

Com sovint acostuma a succeir, la realitat dista molt del mite i els colors de la camiseta del Borussia no tenen res a veure amb la cervesa i el carbó sinó més aviat amb l'equipament que lluia el Britannia, un dels clubs que, el 1913, es van fusionar amb un aleshores joveníssim Borussia. El que sí que té molt en comú amb el club són els símbols que aquests colors pretesament representen i que, des de la seva mateixa fundació, han estat pilars claus de la seva identitat.

Imatge del Borussia durant el 1909, quan el club encara vestia els colors heretats de la parròquia cristiana de Dreifaltigkeit Foto: Wikimedia commons

Sense anar més lluny, el Borussia va néixer un 19 de desembre de 1909 en un petit restaurant de Dortmund, el Zum Wildschütz, com una escissió del club esportiu que, a l'inici del segle XX, havia impulsat l'església catòlica de Dreifaltigkeit. La nova entitat, nascuda fruit del fet que el capellà d'aquesta parròquia del nord-est de Dortmund havia denegat el permís per practicar el futbol als seus promotors, va ser creada amb un estret vincle amb la cervesa ja que va adoptar el nom de Borussia, que tot i ser la denominació llatina de Prússia i tenir, en conseqüència, una evident reminiscència nacionalista, en aquest cas feia referència a una marca de cervesa homònima degut a que un cartell d'aquesta empresa cervesera local, que havia desaparegut el 1901, decorava la paret del restaurant on va tenir lloc la reunió fundacional.

Si el lligam amb la cervesa és, doncs, més que evident, no ho és menys el nexa que la nova entitat va establir amb el carbó i l'activitat minera, que ja constituïen el principal motor econòmic de la regió del Ruhr. Aquells divuit joves que van fundar el Borussia eren, en la majoria dels casos, treballadors de les mines de carbó o de les moltes acereries de la zona, un fet que va ajudar a forjar la identitat minera que al llarg de la història ha definit al Borussia. De fet, els materials descoberts al subsòl del Ruhr durant el segle XIX van fer d'aquest territori una de les regions més pròsperes d'Alemanya i van provocar-li un exponencial creixement demogràfic fruit de l'arribada de treballadors d'arreu que el van convertir en el principal motor econòmic de l'Imperi Alemany.

El carbó i l'acer, doncs, es van afegir a la cervesa com a icones d'aquell puixant Ruhr. Una llista a la qual, al segle XX, s'hi sumaria el futbol, que es va convertir en una altra de les senyes d'identitat de la regió. Tot i que el Borussia de Dortmund i el Schalke de Gelsenkirchen en són els principals exponents, el Ruhr va arribar a tenir ni més ni menys que 7 grans clubs professionals a mitjans del segle XX, una circumstància que propicia que, en tot el continent europeu, només Londres pugui presumir d'una major concentració d'equips en un territori tan reduït.

Imatge d'un derby del Ruhr entre el Schalke 04 i el Borussia en plena dècada dels 60 Foto: 11Freunde.de

Tornant a la crònica d'aquest Borussia que és avui el club de més èxit del Ruhr, és interessant ressenyar que la seva història ha estat profundament associada a la d'Alemanya. I no ja només pel seu paper en la industrialització del país sinó pel seu rol en esdeveniments tan crucials com la Primera Guerra Mundial, en que van morir 9 dels 18 fundadors d'un club que va veure truncada la seva ascensió i que va dedicar bona part del conflicte bèl·lic a disputar partits amistosos en favor de la Creu Roja.

Un paper que es va repetir durant l'ascens del Tercer Reich i l'esclat de la Segona Guerra Mundial, un moment històric en que el Borussia va veure com un dels seus presidents era expulsat del càrrec per negar-se a integrar les files del Partit Nazi i com dos dels seus membres eren executats per haver utilitzat les oficines del club per imprimir-hi pamflets contra el règim dictatorial.

Aquests fets, que remarquen que Dortmund era un important bastió antifeixista (com ens ho recorda que, en el període d'entreguerres, la regió havia estat escenari d'un aixecament comunista esclafat per l'exèrcit de la República de Weimar), contrasten amb el domini que el nazisme va exercir sobre el club durant el període més fosc de la història alemanya.

La ciutat de Dortmund, desolada després de la destrucció que va patir arran dels darrers episodis de la Segona Guerra Mundial Foto: redd.it

Malgrat ser durament castigada durant els darrers episodis de la Segona Guerra Mundial fruit d'acollir el cor del complex militar i industrial de l'Alemanya nazi, el mateix sector miner i siderúrgic que se situava a l'arrel de la destrucció del territori, va ser clau en el renaixement del Borussia després del conflicte bèl·lic. Un moment en el qual el club va haver d'obtenir el permís de les autoritats d'ocupació britàniques per poder tornar a competir i on la puixança del carbó i de l'acer van ser claus pel seu desenvolupament.

El paisatge de runes, fam i destrucció que havia deixat com a llegat la guerra va ser corregit per la gran riquesa que albergava la regió, el carbó, que es va convertir en el motor de la reconstrucció, també en el terreny futbolístic. Així seria fins ben entrada la dècada dels 60, quan la demanda de carbó va disminuir sensiblement i el Ruhr va patir diversos períodes de crisi i de reconversió que van anar reduint el pes que la mineria tenia en l'economia de la regió.

Paradoxalment, va ser en plena decadència del carbó quan el Ruhr va regnar al planeta futbol amb un 1997 antològic en que el Schalke 04 es va proclamar campió de la copa de la UEFA i, només una setmana després, el Borussia Dortmund va alçar la preuada orelluda esdevenint campió d'Europa. Una fita sense precedents per un territori que ja tenia en el futbol una de les seves principals senyes d'identitat.

Una imatge de l'acte oficial de clausura de la mina de Prosper-Haniel, el darrer pou de carbó que va operar a la regió del Ruhr Foto: @NRWpunktDE

Poc més de dues dècades després d'aquest gran èxit, el 21 de desembre de 2018, la darrera mina de carbó que operava al Ruhr, la de Prosper-Haniel, va tancar les seves portes clausurant una època iniciada amb l'esclat de la Revolució Industrial. El futbol del Ruhr, com no podia ser d'una altra manera, va retre homenatge a la història minera que tant l'havia marcat.

Així, doncs, mentre els jugadors del Schalke 04 van jugar amb la samarreta estampada amb el nom de diferents pous miners de la regió, els del Borussia ho van fer lluint al pit la consigna *Danke Kumpel!*. Un sincer *Gràcies camarades!* dedicat a tots els treballadors de la mineria que, des del segle XIX, havien contribuït a forjar la identitat del territori i que havien deixat com a llegat uns clubs de futbol plenament arrelats a l'imaginari col·lectiu de la regió. Una regió que, malgrat la desaparició de les seves darreres mines, continua tenint en el carbó, l'acer, la cervesa i el futbol les seves principals particularitats identitàries.

El Borussia Dortmund llueix el lema "Gràcies camarades!" a la seva samarreta com a mostra d'agraïment als treballadors de les mines del Ruhr Foto: @BVBSudtribune